

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
Rotel 060205

DOM
2013-09-25
Stockholm

Mål nr
M 1527-13

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Växjö tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2013-01-23 i mål nr M 2579-12, se bilaga.

KLAGANDE

Miljö- och byggnadsnämnden i Västerviks kommun

MOTPART

Arbetsmyran i Västervik AB

SAKEN

Föreläggande avseende anmälan om undersöknings- och saneringsarbeten på fastigheten X i Västerviks kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Med ändring av mark- och miljödomstolens dom fastställer Mark- och miljööverdomstolen punkt 4 i Miljö- och byggnadsnämndens i Västerviks kommun beslut den 30 juni 2011, § 174, Dnr 2009-458/423.

Dok.Id 1088798

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50	08-561 675 59	måndag – fredag 09:00-15:00
		E-post: svea.avd6@dom.se www.svea.se		

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Miljö- och byggnadsnämnden i Västerviks kommun (nämnden) har i första hand yrkat att mark- och miljödomstolens dom ska ändras vad avser upphävandet av punkt 4 i miljö- och byggnadsnämndens föreläggande den 30 juni 2011, § 174, Dnr 2009-458/423, och att punkt 4 ska gälla i sin ursprungliga lydelse.

4. Schaktning eller grävning får inte ske under grundvattenytan. Grundvattenytans läge ska mätas upp i befintliga grundvattenrör innan grävning påbörjas. Mätresultatet ska dokumenteras.

För det fall Mark- och miljööverdomstolen finner att grävning under grundvattennivån ändå kan tillåtas har nämnden i andra hand yrkat att övriga delar i punkt 4 ska behålla sin ursprungliga lydelse, dvs.

4. Grundvattenytans läge ska mätas upp i befintliga grundvattenrör innan grävning påbörjas. Mätresultatet ska dokumenteras.

Arbetsmyran i Västervik AB (bolaget) har beretts tillfälle att yttra sig men inte hörts av.

Naturvårdsverket har avstått från att yttra sig.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Nämnden har anfört bl.a. följande. Bolaget har i sin anmälan inte avsett en total sanering av fastigheten utan enbart möjligheten att ta bort föroreningar som upptäcks vid provgrovsgrävningen. Mark- och miljödomstolens förbiseende av detta leder till en olycklig slutsats i domen. Eftersom en tillräcklig utredning inte gjorts och bedömningen är att den föreslagna undersökningen utgör ett led i fortsatt utredning är det ytterst riskabelt att gräva under grundvattenytan. Följderna av ett sådant förfarande kan bli ödesdigra för det fortsatta arbetet med att förhindra ytterligare spridning av föroreningen. Att dessutom undanröja kravet på inmätning av grundvattennivån och dokumentation av densamma försvårar möjligheten att ha beredskap för läns-pumpning och rening. Av mark- och miljödomstolens slutsatser får man intryck av att domstolen inte förstått det speciella spridningsmönster som klorerade lösningsmedel har som en följd av bl.a. egenskapen att vara tyngre än vatten. Denna egenskap är av största

betydelse för nämndens ställningstagande att grävning inte får ske under grundvattenytan i detta skede. Eftersom utbredningen av föroreningen inte är fastställd vare sig horisontellt eller vertikalt utgör det en väsentlig risk att utföra arbetet på föreslaget sätt även om en beredskap för läns-pumpning och omhändertagande finns. Nämnden hänvisar till Naturvårdsverkets rapport 5663, Hållbar sanering, Klorerade lösningsmedel.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Av bolagets anmälan framgår att den avser en kontrollerad provgrovsgrävning. Syftet med provgrovsgrävningen är att erhålla en bättre visuell uppfattning om föroreningssituationen inom fastigheten för att spåra en eventuell källterm. Anmälan omfattar sådana saneringsarbeten som kan komma att utföras i direkt anslutning till provgrovsgrävningen. I anmälan redovisas inte någon plan för slutlig efterbehandling av fastigheten.

I markföroreningarna ingår ämnen som är hydrofoba och tyngre än vatten.

Kunskaperna om deras utbredning och förutsättningarna för spridning är enligt Mark- och miljööverdomstolens mening inte tillräckliga för att man i detta skede ska kunna godta schaktning eller grävning under grundvattenytan. Miljö- och byggnadsnämndens förstahandsyrkande ska därför bifallas.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsrådet Håkan Åberg, tekniska rådet Anna-Lena Rosengården, hovrättsrådet Åsa Marklund Andersson, referent, och tf. hovrättsassessorn Erika Enlund.

Föredragande har varit Åsa Talvik.

VÄXJÖ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2013-01-23
meddelad i
Växjö

Mål nr M 2579-12

KLAGANDE

Arbetsmyran i Västervik AB

MOTPART

Västerviks kommun, Miljö- och byggnadsnämnden

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Kalmar läns beslut 2012-06-04 i ärende nr 505-4266-11, se bilaga 1

SAKEN

Föreläggande avseende anmälan om undersöknings- och saneringsarbeten på fastigheten X i Västerviks kommun

DOMSLUT

Med bifall till överklagandet och ändring av Länsstyrelsen i Kalmar läns beslut upphäver mark- och miljödomstolen punkterna 4, 6, 7f och 7g i Miljö- och byggnadsnämnden i Västerviks kommuns föreläggande av den 30 juni 2011, dnr. 2009-458/423.

BAKGRUND

Miljö- och byggnadsnämnden i Västerviks kommun (nedan nämnden) förelade den 30 juni 2011 Arbetsmyran i Västervik AB (nedan bolaget) att följa ett antal försiktighetsmått vid undersöknings- och saneringsarbeten på fastigheten X. Bolaget överklagade nämndens beslut till Länsstyrelsen i Kalmar län och yrkade därvid att följande punkter i föreläggandet skulle upphävas.

4. Schaktning eller grävning får inte ske under grundvattenytan. Grundvattenytans läge ska mätas upp i befintliga grundvattenrör innan grävningen påbörjas. Mätresultatet ska dokumenteras.

6. Alla uppgrävda massor, rörledningar och annat avfall som ska transporteras bort från fastigheten ska transporteras till anläggning som har tillstånd enligt miljöbalken för att ta emot förorenade massor och annat avfall. Även transportören ska ha tillstånd enligt miljöbalken. Jord som ska transporteras bort kan förutom klorerade alifater även behöva analyseras med hänsyn på tungmetaller, arsenik och andra alifatiska kolväten för att kunna avgöra lämpligt omhändertagande.

[7. Dokumentation och rapport över genomförda undersökningar och eventuella saneringsåtgärder ska lämnas till miljö- och byggnadsnämnden. Rapporten ska bland annat innehålla följande:]

f. Mäng, vart och hur uppgrävda massor, rörledningar och annat avfall har omhändertagits.

g. Förslag till fortsatta undersökningar och/eller efterbehandlingsåtgärder.

Länsstyrelsen avslog överklagandet. Bolaget har nu överklagat länsstyrelsens beslut till mark- och miljödomstolen.

YRKANDEN M.M.

Bolaget har yrkat bifall för sin vid länsstyrelsen förda talan.

Nämnden har bestridit ändring.

Bolaget har till stöd för sin talan uppgett i huvudsak följande. Bolaget har hela tiden strävat efter att sanera fastigheten X från klorerade alifater med mera. Bolaget har tagit fram en sanerings- och undersökningsplan tillsammans med ledande konsultföretag som säkerställer att åtgärden är miljötekniskt korrekt. Länsstyrelsens beslut omöjliggör en efterbehandling och sanering av X. Bland annat omöjliggörs schaktning under grundvattennivå, vilket har till följd att de ej kan komma åt de föroreningar som finns under grundvattennivån. Föroreningarna är tyngre än vatten. Länsstyrelsen lägger stor vikt vid Golder Associates AB:s 2:nd opinion 2011-04-12, ett utlåtande från en konkurrerande konsult som tidigare arbetat med föroreningssituationen på X. Den innehåller flera sakfel. Bland annat är tidpunkten för när verksamheten på X avslutades felaktig med 20 år, vilket är viktigt då de ämnen som finns på fastigheten har en halveringstid på 40-60 år i syrefri miljö. När bolaget skulle upphandla konsultarbeten för X avböjde Golder Associates AB med hänvisning till att de ansåg att en jävssituation förelåg p.g.a. deras arbete med kommunens miljömyndighet. Länsstyrelsen borde inte ha tagit hänsyn till vad Golder Associates AB skrivit. Mark- och miljödomstolen ska tillåta bolaget att utföra provtagning och sanering enligt av bolaget framtagen sanerings- och provtagningsplan.

Nämnden har till stöd för sin talan uppgett i huvudsak följande. Bolagets förvärv av fastigheten X medförde ett ansvar för de föroreningar som finns där. Föroreningarna har verifierats i tidigare översiktliga undersökningar. Ytterligare undersökningar krävs för att fastställa omfattning och utbredning av föroreningen samt behovet av sanering. Den av bolaget föreslagna bortgrävningen av förorenade massor kan inte med säkerhet antas vara tillräcklig eftersom att föroreningen har spridit sig till grundvattnet. De klorerade kolvätena är tyngre än vatten och kan därför spridas i annan riktning än det huvudsakliga grundvattenflödet beroende på bergöverytans utseende. Det är därför olämpligt att gräva under grundvattenytan utan att veta föroreningens utbredning. För att begränsa saneringskostnaderna är det också viktigt att ha helhetsbilden klar så att saneringen inte måste göras om i ett senare skede. Det är i detta sammanhang intressant att lyfta fram att den av bolaget anlitate konsulten, N J H AB, för närvarande introducerar en ny metod för under-

sökning av den aktuella typen av föroreningar. Metoden innebär att man med hjälp av ett fältlab och beräkningar på plats kan få en bild av den sannolika utbredningen av föroreningen. Denna metod kan på X vara ett utmärkt första steg för att sedan kunna ta ställning till saneringsbehovet. Det ger även möjlighet att bedöma behovet av undersökningar och sanering på grannfastigheterna.

DOMSKÄL

Enligt 26 kap. 9 § miljöbalken får en tillsynsmyndighet meddela de förelägganden och förbud som behövs i ett enskilt fall för att miljöbalkens regler samt föreskrifter, domar och andra beslut som har meddelats med stöd av balken ska efterlevas. Mer ingripande åtgärder än vad som behövs i det enskilda fallet får inte tillgripas.

Mark- och miljödomstolen delar bolagets uppfattning angående saneringsmetod och finner att för att saneringen ska vara verkningsfull kan den utföras även under grundvattennivån under de kontrollerande former med läns-pumpningen till container för provtagning och eventuell rening, i enlighet med den sanerings- och undersökningsplan som lämnats in till kommunen. Villkor 4 ska därför utgå. Vidare finner mark- och miljödomstolen att villkor 6 är överflödig. Schaktmassor är en naturresurs som ska användas på bästa sätt. Endast de massor som är så förorenade att de inte kan återanvändas ska till deponi. För att veta vilken föroreningsnivå massorna har samt för att veta var de kan deponeras måste de undersökas och analyseras. Bolaget har, när det gäller såväl transport av massorna som vid val av lämplig plats för deponering att följa de kontrollbestämmelser som gäller enligt egenkontrollen, tillämpliga bestämmelser avseende hantering av avfall samt vad man själva har angett i anmälan till tillsynsmyndigheten. Domstolen finner härvid att den inlämnade undersöknings- och saneringsplanen - kompletterad med gällande bestämmelser som bolaget har att följa - är tillräckligt, vilket gör villkor 6 obehövligt. Vad avser villkorspunkterna 7f och 7g gör mark- och miljödomstolen bedömningen att redovisning av masshantering kan vänta tills saneringen enligt bolagets sanerings- och undersökningsplan avslutats. Bolaget har att visa tillsynsmyndigheten att föroreningen i tillräcklig grad är borttagen. Förslag till fortsatta undersökningar och/eller efterbehandlingsåtgärder lämpar sig av naturliga skäl bäst efter att en första saneringsomgång slutförts.

Sammanfattningsvis finner mark- och miljödomstolen således att de åtgärder som överklagandet avser är mer ingripande än vad som krävs i det enskilda fallet. Med bifall till bolagets överklagande ska punkterna 4, 6, 7f och 7g i nämndens föreläggande av den 30 juni 2011 därför upphävas.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (DV427)

Överklagande senast den 13 februari 2013.

Lena Stjernqvist

Catharina Hederström

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Lena Stjernqvist, ordförande, och tekniska rådet Catharina Hederström. Föredragande har varit tingsnotarien Annika Oskarson.